**CZU: 347.44:347.45/.47:346.27** **https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_09**

# PROBLEMATIZAREA OBIECTULUI ȘI METODEI DREPTULUI CONTRACTULUI COMERCIAL

***Alexandru CUZNEȚOV,***
*Universitatea de Stat din Moldova*

Problematizarea acestui studiu constă în identificarea obiectului și metodei dreptului contractului comercial, ca o ramură specifică a dreptului privat din perspectiva că: este dificil să discutăm despre *dreptul contractelor comerciale* fără să cunoaștem și să analizăm ce reprezintă în sine noțiunea de *obiect*, *metoda* acestei ramuri specifice de drept, din motivul că nu putem opera mai departe cu termeni pe care nu i-am analizat și nu îi cunoaștem temeinic. Și mai mult, contractul comercial este principalul instrument juridic prin care se desfășoară comerțul intern și internațional. La prima vedere, contractul comercial pare a fi un contract obișnuit, similar celor reglementate de dreptul civil, iar, la o examinare mai meticuloasă, prin prisma obiectului și metodei de studiu al dreptului contractului comercial, ne dezvăluie că acestea se prezintă ca instituții juridice complet diferite prin trăsăturile sale specifice, fenomene ce vom încerca să le explicăm în această cercetare.

***Cuvinte-cheie:*** *dreptul contractelor comerciale, problematizare, obiect, metodă, instrument juridic, drept privat.*

## PROBLEMATISING THE OBJECT AND METHOD OF COMMERCIAL CONTRACT LAW

The problematization of this study consists in identifying the object and method of commercial contract law as a specific branch of private law. It is difficult to discuss this area without a thorough analysis of these fundamental concepts, since we cannot operate with terms that remain insufficiently explored. Moreover, the commercial contract serves as the main legal instrument for conducting both domestic and international trade. At first glance, it may seem similar to an ordinary contract regulated by civil law. However, a meticulous examination through the lens of its specific object and method reveals that commercial contracts are completely distinct legal institutions. They possess unique legal features and phenomena that distinguish them from civil agreements. Therefore, this research aims to explain these complexities and highlight the specific characteristics that define the autonomy of commercial contract law.

***Keywords:*** *commercial contract law, problematization, object, method, legal instrument, private law.*

### Introducere

Dreptul contractelor comerciale, atât din punct de vedere teoretic cât și practic, este format din ansamblul normelor juridice, din sfera dreptului privat, ce reglementează domeniul contractelor speciale, cunoscute sub denumirea de contracte comerciale, în care ca subiecți se regăsesc persoane fizice și juridice (antreprenorii) ce au ca scop încheierea unor tranzacții comerciale cu obținerea în final al unui profit (activitate de întreprinzător).

Dreptul contractelor comerciale este o instituție a dreptului civil și a dreptului afacerilor, care reglementează, prin intermediul actelor sale juridice încheiate, atât producția, cât și circulația mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.

Cu toate acestea, este destul de dificil a conceptualiza și identifica dreptul contractelor comerciale, din motivul că dreptul contractelor comerciale, la o autonomie certă, este totuși mult legat de dreptul civil și de dreptul afacerilor, pentru că se sprijină pe doi piloni:

1) obligațiile și bunurile (patrimoniul);

2) persoana fizică și persoana juridică care desfășoară activitatea de întreprinzător.

Totuși, pentru o sesizare mai aprofundă este necesar de a fi analizat și cercetat atât obiectul cât și metoda dreptului contractelor comerciale.

Obiectul dreptului contractelor comerciale îl formează raporturile juridice patrimoniale care au caracter de întreprinzător (acte de comerț) și, în subsidiar, unele raporturi juridice nepatrimoniale interesând activitatea de întreprinzător, în care subiectele de drept se află unele față de altele în poziție de egalitate juridică.

Dreptul contractelor comerciale, fiind o ramură de drept special privat, are un domeniu de aplicare bine stabilit. Determinarea obiectului și a domeniului său de aplicare depinde de sistemul adoptat de legiuitor.

În raport cu sistemul adoptat de Codul civil, considerăm că dreptul contractelor comerciale este un drept obiectiv când obiectul său este constituit din fapte și acte de întreprinzător (comerciale), fără a se ține seama de calitatea persoanelor.

**Conținut**

Deci, un drept al actelor de întreprinzător (un drept subiectiv) dețin subiectele de drept cărora li se aplică normele speciale ale dreptului contractelor comerciale și care nu pot fi decât profesioniștii-antreprenori (din motivul că la baza tuturor contractelor comerciale se află scopul de a obține profit), adică aceștia dispun de un drept profesional al antreprenorilor.

Obiectul dreptului contractelor comerciale trebuie să fie analizat prin prisma a două sisteme, și anume: *sistemul subiectiv* și *sistemul obiectiv*.

1) *Sistemul subiectiv* este sistemul potrivit căruia dreptul contractelor comerciale are ca obiect normele juridice care reglementează activitatea subiecților (antreprenorilor).

Criteriul subiectiv constă în a atribui prin lege caracterul de acte comerciale acelor acte care sunt săvârșite de antreprenori, în mod obișnuit, ca o profesie.

Dreptul contractelor comerciale apare în acest sistem ca un drept profesional (drept al profesioniștilor) care se aplică numai persoanelor ce au calitatea de întreprinzător (comerciant).

Este un sistem care se prevalează de tradiție. Dreptul special contractual aplicabil antreprenorilor s-a format prin uzanțe și reguli stabilite de corporațiile de negustori.

Acest drept, care a stat la baza primelor reglementări ale activității antreprenoriale, este un drept profesional – un *jus mercatorum* (drept comercial) [2, p.14].

Cu toate că au fost desființate corporațiile și s-a proclamat principiul libertății comerțului, dreptul contractelor comerciale și-a păstrat acest caracter.

Persoanele care săvârșesc acte comerciale sunt ținute la obligații speciale, expuse la rigorile falimentului și supuse jurisdicțiilor speciale.

Justificarea aplicării regulilor comerciale este dată de calitatea de comerciant-antreprenor exercitată ca profesie obișnuită.

*Comercianții-antreprenori* (în continuare – antreprenori) sunt autorizați și înregistrați oficial. Fiecare antreprenor posedă mijloace financiare, pe care le exploatează deschis supunându-se regulilor dreptului afacerilor.

Concepția subiectivă prezintă însă o dublă dificultate. În primul rând, ea cere o stabilire legală a profesiilor din domeniu.

Or, unele dintre aceste profesii nu sunt reglementate decât cel mult de uzanțe, adesea insuficiente. În al doilea rând, nu toate actele efectuate de un antreprenor se raportează la profesia sa, ci, dimpotrivă, persoane care nu fac comerț folosesc tot mai mult operațiile juridice și tehnicile destinate antreprenorilor.

Aprofundând analiza sistemului subiectiv, observăm că acesta fundamentează dreptul contractelor comerciale ca un sistem juridic de excepție, a cărui rațiune de a fi rezidă în specificul activității de întreprinzător.

Doctrinari precum Octavian Căpățînă au susținut că acest drept profesional modern nu este o relicvă a trecutului corporatist, ci o necesitate a economiei globale [1, p. 48].

Autonomia sa este susținută de existența unor *instituții juridice pure*, bazate pe calitatea subiecților *intuitu personae* (în considerarea persoanei), precum solidaritatea prezumată și curgerea de drept a dobânzilor, care transformă actul juridic dintr-o manifestare de voință civilă într-un mecanism de multiplicare a capitalului.

Profesorul Stanciu Cărpenaru subliniază în acest sens că, deși dreptul civil reprezintă trunchiul comun, dreptul contractelor comerciale s-a desprins ca o ramură autonomă datorită necesității de a răspunde cerințelor de celeritate și siguranță ale creditului, specifice doar profesioniștilor [2, p.19].

Astfel, prin prisma criteriului subiectiv, contractul nu este un simplu act izolat, ci un instrument al profesiei, guvernat de o rigoare sporită pe care dreptul civil nu o poate asigura fără a altera protecția acordată neprofesioniștilor.

De asemenea, în contextul unificării dreptului privat, Gheorghe Piperea evidențiază necesitatea menținerii unei distincții clare între raporturile civile și cele comerciale prin prisma exploatării unei întreprinderi [4, p. 115].

Această perspectivă este completată de profesorul Nicolae Roșca, care arată că autonomia dreptului contractelor comerciale este validată de prezența uzanțelor profesionale [5, p.31]. În sistemul subiectiv, aceste uzanțe nu sunt simple obiceiuri, ci reguli de conduită care definesc standardul de diligență al antreprenorului.

Dreptul contractelor comerciale rămâne astfel un drept privat al profesioniștilor *jus mercatorum* (dreptul negustorilor), focalizat pe tehnica negocierii și executării obligațiilor asumate în scop lucrativ.

O perspectivă esențială asupra vitalității acestui sistem este oferită de profesorul Ion Turcu, care identifică în regimul riscului profesional dovada supremă a dreptului acestei ramuri la o viață de sine stătătoare [6, p. 7].

În viziunea sa, caracterul subiectiv atrage după sine o patologie juridică specială: insolvența. Aceasta reprezintă sancțiunea supremă aplicabilă exclusiv antreprenorului care eșuează în gestionarea contractelor sale, demonstrând că normele comerciale posedă o severitate și o logică internă *ratio legis* (rațiunea legii) incompatibile cu spiritul protector al dreptului civil.

Prin urmare, dreptul contractelor comerciale își confirmă identitatea prin subordonarea actului juridic față de profilul subiectiv al celui care îl încheie: antreprenorul, singurul capabil să gestioneze complexitatea profitului *lucrum cessans* (beneficiul nerealizat) și a riscului de piață *damnum emergens* (pierderea efectivă)

2) *Sistemul obiectiv* este acel sistem în care dreptul contractelor comerciale are ca obiect normele juridice aplicabile comerțului, adică acele fapte și acte calificate de lege ca fapte din sfera antreprenoriatului, indiferent de persoană care le săvârșește.

Noțiunea fapte de comerț este primordială, deoarece raporturile juridice se nasc din fapte sau acte juridice.

Antreprenorul este noțiunea secundară, întrucât, în afară de actele de comerț obiective el săvârșește în mod secundar și alte fapte din domeniul comerțului, cum ar fi contracte și obligații.

Ca fapte și acte de comerț pot fi distinse actele (contractele): de vânzare-cumpărare, schimb, intermediere, transport, operații bancare de asigurare etc.

Considerăm că caracterul obiectiv al dreptului contractelor comerciale se individualizează prin prisma normelor juridice specifice dreptului contractelor comerciale, ce sunt aplicabile în acest sistem unor categorii de acte juridice și operațiuni juridice denumite acte de comerț, în cazul de față – contractelor, iar nu unor categorii de persoane, cum ar fi antreprenorii.

Acest sistem este inspirat din ideile Revoluției franceze care a suprimat corporațiile și a impus principiul egalității civile, ce a și constituit fundamentul Codului comercial francez din anul 1807 și al celor ce l-au urmat.

Printr-o alta prismă, analizând sistemului obiectiv, observăm că acesta fundamentează autonomia dreptului contractelor comerciale pe natura intrinsecă a operațiunii juridice, și nu pe statutul persoanei care o efectuează.

Profesorul Stanciu Cărpenaru subliniază că, în acest sistem, actul de comerț obiectiv devine elementul central care atrage aplicarea normelor comerciale, justificând astfel un regim juridic de excepție bazat pe celeritate și siguranță [2, p. 24].

În această viziune, contractul comercial se detașează de dreptul civil prin funcția sa economică de interpunere în circulația bunurilor, unde profitul *lucrum cessans* (beneficiul nerealizat) reprezintă cauza primară a obligației.

La rândul său, Nicolae Roșca evidențiază că obiectivismul juridic permite aplicarea tehnicilor destinate antreprenorilor oricărui subiect de drept, asigurând stabilitatea circuitului civil prin protejarea aparenței de drept [5, p. 38].

Această *obiectivare* a raporturilor juridice este confirmată și de Ion Turcu, care arată că natura riscului profesional *damnum emergens* (pierderea efectivă) este inerentă actului de comerț în sine, indiferent dacă autorul acestuia este sau nu autorizat oficial ca antreprenor [6, p. 12].

Prin urmare, dreptul contractelor comerciale își afirmă dreptul la o viață de sine stătătoare față de dreptul afacerilor și cel civil, deoarece posedă un set de reguli proprii *ratio legis* (rațiunea legii) aplicabile unei categorii distincte de acte juridice.

Așa cum susține și Gheorghe Piperea, unitatea dreptului privat nu exclude autonomia funcțională a normelor comerciale, care rămân esențiale pentru dinamica pieței moderne [4, p. 122].

Sistemul obiectiv garantează astfel că legea comercială urmărește fluxul capitalului, transformând simpla convenție civilă într-un instrument tehnic de multiplicare a valorilor economice.

Fiind analizate acestea, preventiv putem concluziona că, dreptul contractelor comerciale are ca obiect de reglementare acele raporturi patrimoniale referitoare la fapte de comerț și raporturi juridice nepatrimoniale conexe stabilite între subiecții: antreprenorii și societățile comerciale, raporturile juridice procesuale, izvorâte din litigiile dintre participanții la actele de comerț (contractele comerciale), precum și orice alte raporturi juridice care au legătură cu faptele și actele de comerț din domeniul contractelor comerciale ce au ca scop obținerea profitului.

Prin metoda reglementării juridice se înțelege totalitatea de procedee de influență a dreptului asupra participanților la relațiile sociale, consfințite prin lege.

De regulă, fiecare ramură de drept presupune existența unor metode specifice de reglementare a comportamentului subiecților de drept [3, p.95].

La determinarea metodei de reglementare juridică a relațiilor sociale din cadrul dreptului contractelor comerciale, se cere a fi luate în considerare mai multe componente:

- modul în care sunt stabilite drepturile și obligațiile subiectelor le drept;
- gradul de determinare a drepturilor stabilite și a libertății de acțiune a subiecților;
- alegerea faptelor juridice considerate ilegale;
- caracterul situației juridice a părților raportului juridic, repartizarea drepturilor și obligațiilor între subiecți;
- căile și metodele de asigurare a drepturilor subiective.

Caracterul complex al obiectului dreptului contractelor comerciale presupune aplicarea mai multor procedee de influență asupra comportamentului participanților, specifice activității de întreprinzător.

Astfel, în unele cazuri legea prevede drept izvor de apariție a drepturilor și obligațiilor întreprinzătorilor:

- contractul comercial încheiat între întreprinzători;
- în alte cazuri – actul emis în limitele competenței de autoritățile publice (de exemplu, dispoziția executorie a Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței);
- drepturile și obligațiile ce reies direct din conținutul legii (obligativitatea înregistrării de stat).

Prin urmare, normele dreptului contractelor comerciale pot fi atât norme dispozitive (nici nu obligă, nici nu interzic o acțiune), dar pot avea un caracter de recomandare, în unele cazuri pot avea un caracter imperativ.

Subiecții raportului juridic al dreptului contractelor comerciale se pot afla pe poziție de egalitate (raporturi pe orizontală) între întreprinzători, întreprinzător și furnizori sau consumatori ori pe poziție de subordonare (raporturi pe verticală) între întreprinzători și stat, autoritățile administrației publice centrale și locale (în situația necesității înregistrării obligatorii a activității de întreprinzător).

Pentru apărarea drepturilor și intereselor agenților economici, legislația prevede diferite metode și mecanisme de realizare.

Pentru neexecutarea obligațiunilor, antreprenorii, persoanele cu funcții de răspundere, autoritățile administrației publice sunt sancționate, după caz, atât civil, cât și material, iar în unele cazuri chiar și administrativ, penal.

Prin urmare, în dreptul contractelor comerciale sunt aplicabile mai multe metode (regimuri juridice) de reglementare juridică:

1*) metoda dispozițiilor* (prescripțiilor) obligatorii - cunoscută și sub denumirea de metodă imperativă sau *ius cogens*, aceasta se caracterizează prin norme de la care părțile nu se pot abate prin acordul lor de voință;

2) *metoda voinței autonome a părților* (metoda acordului liber) – fiind una sin metoda dominantă în dreptul contractelor comerciale, bazată pe principiul libertății contractuale (*autonomia de voință*);

3) *metoda recomandărilor* – reprezentând metoda specifică a dreptului modern al dreptului contractelor comerciale, deținând rolul de propunere a unor modele de bune practici, standarde sau ghiduri care nu au forță juridică obligatorie prin ele însele, dar care pot fi adoptate voluntar de operatorii economici etc. [3, p. 49].

**Concluzii**

Ținând cont de cele sus-menționate, remarcăm că anume în urma cercetării evoluției contractelor comerciale, prin prisma perioadelor sale istorice, putem afirma că dreptul civil și dreptul comercial (dreptul afacerilor – în accepțiune modernă) au transmis, puțin câte puțin, contractelor comerciale un caracter de instituție juridică individuală, cu un aspect vădit autonom în cadrul dreptului privat, acordându-i-se o nișă separată atât în reglementări, cât și în utilizări practice de zi cu zi, fapte ce pot fi probate nemijlocit prin doctrină și prin opera legislativă existentă.

Toate acestea sunt grație faptului că antreprenorii au inițiat intuitiv separarea contractelor civile în două categorii mari: contracte civile și contracte speciale comerciale (contracte destinate activității de întreprinzător), fapte ce au avut la bază un scop bine determinat: obținerea profitului prin intermediul activității de întreprinzător.

Această divizare, mai târziu, a prins rădăcini și în latura legală a activității de întreprinzător, fiind observată ca reglementări speciale în cadrul sistemului de drept romano-germanic și în cadrul sistemul de drept anglo-saxon.

Pe parcursul ultimelor decenii, antreprenorii au început să aplice ferm noua terminologie: contracte comerciale sau contracte speciale.

Privind dincolo de rigoarea definițiilor, simțim cum acest drept al contractelor comerciale este, în esență, un organism viu, modelat de pulsul cotidian al celor care pun economia în mișcare. Această disciplină și-a câștigat un drept la viață de sine stătător tocmai pentru că a înțeles că lumea afacerilor are propriul său ritm, unul care nu se poate lăsa îngrădit de regulile uneori prea prudente sau lente ale dreptului civil.

Diferența reală nu stă doar în paginile legii, ci în metodica de zi cu zi, anume acolo unde dreptul civil pune accent pe protecția individului, dreptul contractelor comerciale alege să protejeze reușita și siguranța tranzacției.

Această abordare transformă contractul dintr-o simplă formalitate într-un veritabil motor de dezvoltare, unde curajul de a-ți asuma riscuri și viteza de reacție sunt esențiale.

Când analizăm despre beneficiul nerealizat sau despre pierderea efectivă, nu atingem doar niște concepte abstracte, ci însăși esența antreprenoriatului, acea dorință neobosită de a clădi și de a genera plus valoare într-un mediu stabil.

În final, această autonomie clădită pe încredere și pe o responsabilitate asumată este cea care oferă claritate într-o piață aflată în permanentă schimbare. Putem spune cu certitudine că, atâta timp cât va exista ambiția de a inova și de a genera profit, contractul comercial, iar la rândul sau și dreptul contractelor comerciale, va rămâne pilonul central, independent și plin de vitalitate, al întregului drept privat modern.

**Bibliografie:**

1. CĂPĂȚÎNĂ, O. *Societățile comercial*e. București: Lumina Lex, 1996. p.45-62. ISBN: 973-9186-74-2.
2. CĂRPENARU, S. *Tratat de drept comercial român*. Bucureşti: Universul Juridic, 2016, p.14-28 ISBN: 978-606-673-837-8.
3. CUZNEȚOV, AL., V.VLAICU și al. *Dreptul afacerilor.* Chișinău: CEP USM, 2025, p.95. ISBN 978-9975-62-899-0.
4. PIPEREA, Gh. *Drept comercial. Teoria generală, întreprinderea și insolven*ța. București: C.H. Beck, 2012, p. 112-135. ISBN: 978-606-11-2679-8.
5. ROȘCA, N., BAIEȘU, S. *Dreptul afacerilor.* Vol. I, Ediția a II-a, Chișinău: Tipografia Centrală, 2021, p. 24-42. ISBN: 978-9975-152-86-0.
6. TURCU, I. *Tratat de insolvență*. București: C.H. Beck, 2012, p.1-18. ISBN: 978-973-115-028-4.

**Date despre autor:**
***Alexandru CUZNEȚOV,*** doctor în drept, conferențiar universitar, Departamentul drept privat, Universitatea de Stat din Moldova.
**ORCID:** 0000-0002-2738-5620
**E-mail:** cuznetov_alexandru@yahoo.com

*Prezentat: 01.03.2026*
*Recenzat: 12.03.2026*
*Acceptat spre publicare: 20.05.2026*